

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه دوازدهم بهمن ماه ۱۳۲۰

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - معرفی آقای احمد راد به معاونت وزارت بهداری .
- ۳ - بقیه شور لایحه املاک و اگذاری .
- ۴ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت و نیم پیش از ظهر بر ریاست آقای امجدیاری تشکیل گردید

صورت مجلس دوشنبه ششم بهمن ماه را آقای طوسی (منشی) خواندند

سزاوار - بنده هم در آن جلسه با اطلاع قبلی که داده

بودم نتوانستم شرفیاب شوم

رئیس - آقای شاهرودی

شاهرودی - در بین آرائی که در جلسه گذشته اخذ شد

چندتا سفید بود و این با سابقه ای که در مجلس هست ممکن است مبناینت داشته باشد باید در صورت مشروح در نظر گرفته شود .

طوسی - مراجعه میشود .

رئیس - نه : چی مراجعه میشود . آقایانوار

انوار - قبل از دستور عرض دارم .

۱ - تصویب صورت مجلس -

رئیس - آقای حمزه تاش

حمزه تاش - بنده بواسطه کسالت استعجازه کرده بودم

بنده را غائب نوشته اند

طوسی - بنده منتظر بودم باقی آقایان هم اشخاصی که

مرخصی خواسته بودند همین بیان آقا را بکنند . اتفاقاً در آن موقع

کمیسیون ابوده آقایانی که مرخصی خواسته اند و مشروح

بوده البته تصویب خواهد شد وای تا کنون کمیسیون تشکیل

شده از این جهت بدون اجازه خوانده شد .

رئیس - آقای سزاوار

(معاون قانون ۸ آذر ۱۳۰۵)

این مذاکرات مشروح نوزدهمین جلسه از دوره سیزدهم قانون گذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین بی اجازه - آقایان رضوی - محمدضیائی - انصاری - تولیت - سزاوار - محمدرضاوند - مهدوی - ملایری - رحمت سیدی - صدر -
محیطلاریجانی - مکرم المشار - خواجه نوری - حمزه تاش - معتمد سنگ - مؤیدنوامی - اصفهانی - دکتر ادهم - دهستانی - بهانشاهی - آصف -
سلطانی - صادق وزیر - پارسا - معذل .
دیرآمدگان بی اجازه - آقایان : موثر - اکبر - نهازی - دشتی .

رئیس - صورت مجلس تصویب شد.

(۳ - معرفی آقای راد به سمت معاونت وزارت بهداری)
وزیر بهداری (آقای کاظمی) - عرض بنده خیلی مختصر است

خواستم جناب آقای اخذ را که سوابق طولانی در خدمات دولت و وزارت امور خارجه و مجلس شورای ملی دارد به معاونت وزارت بهداری بمجلس شورای ملی معرفی کنم.

(۳ - شور اول لایحه املاک و اراضی)

رئیس - شور اول گزارش کمیسیون قوانین دادگستری راجع باملاک و اراضی مطرح است. گزارش کمیسیون قرائت میشود:

گزارش از کمیسیون قوانین دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون قوانین دادگستری لایحه شماره ۳۶۴۴۹ دولت راجع باملاک و اراضی را در جلسات عدیده باحضور آقای وزیر دادگستری تحت شور و مذاقه قرار داده و در اطراف هر يك از مواد آن علاوه بر توضیحات مفصلی که آقای وزیر دادگستری دادند با آقایان نمایندگان مازندران نیز تبادل افکار نموده بالتجیجه موارد برر را تنظیم نموده اینک گزارش آن برای شور اول تقدیم میشود.

رئیس - مذاکره در کلیات است. آقای بهبهانی

بهبهانی - بنده خیلی میل دارم در عرایضی که میکنم

توسنظام ادب و نزاکت خراج نشده باشم این است که عرایضی که میکنم هم از جنبه نظر سیاست عمومی و هم از نظر دیانت و هم از نظر اصل مالکیت و هم از نظر حفظ قوانین جاریه مملکتی و هم از نظر ظهور گذاری و هم از جهت نظر قضاوت لازم میدانم مراتبی را که عرض کردم بمیدخواهم همه را توضیح بدهم برای اینکه يك مقداری وقت مجلس را خواهم گرفت و میل ندارم علاوه بر این در بعضی جهاتش هم شاید بتوانم فقط يك نکته را بنده توضیح میدهم و آن مسئله نظر قضائی است البته مأمورینی که برای رسیدگی باینکار معین میشود و این هیئت را تشکیل میدهند يك مردمانی هستند که سابقه قضائی دارند و سالها است که در امور قضائی دخیالت کرده اند و اذهانشان مأوس بقوانین جاریه مملکتی

دارد سابقه قضاوت دارد این ورقه را که نگاه میکنند چون اصل در اینجا قید نشده فکر میکنند که این در هر فصلی يك طواری نتیجه گرفته شده است بکجا مینویسد عین ملك را بصاحبش میدهم يك جا میگوید ملك را بگیرد پول هم ندهند يك جا مینویسد پول هم ندهند ملك ندهند يك جا مینویسد پول ندهد ملك بدهد و این کجج میشود اینجا است که حس قانون خواهی او تحریر يك میشود و در این صورت بابك فکر و رویه و تأملاتی که همان تأملات و همین فکرها موجب این میشود که يك عده ای به حقوق خودشان ابرسند و يك عده ای معطل میمانند و این محاکمات طول خواهد کشید این فکرها او را مستأصل میکنند بنا بر این بنده عقیده ام این است که در سراسر این قانون یعنی در ماده اول مطلب گفته شود موجب ندارد گفته شود اگر این املاک را واقعاً غصب میدانید و باید بمالکین آنها رد شود جهت ندارد که نگوییم غصب است که اساساً طول محاکمه یا تشتت احوال و حالات حاکم قضیه را فراهم بکنیم بنا بر این بنده عقیده ام این است که باید در ماده اول قید شود. مطلب دیگری که میخواهم عرض کنم راجع بمنافع این املاک است وقتی املاکی غصب در يد اشخاص بود بر حسب قوانین جاریه و بر حسب قانون دیانتی که البته قوانین جاریه هم مخالف با قوانین شرع نیست ملك عایدی و درآمدش تابع املاک است و در دست هر کس بوده است مادام که غصب بوده باید عایدی آن املاک بصاحبانش داده شود موجب ندارد که ندهند از این گذشته حالا میگویند يك اشخاصی يك پولهایی گرفته اند ما يك مقداری از آن پولها را صرف نظر میکنیم بمناسبت اینکه نمیخواهیم چیزی بدهیم از بابت منافع املاک بنده هم خیلی نمیخواهم در این باب معارضه کنم ولی املاکی هست که در مقابل نه سند گرفته اند و نه هیچ رضایت او را منظور داشته اند صرفاً تصرف عدوانی است نه پول داده اند نه کاری کرده اند ملك مردم را بزور گرفته اند مدتی مدید هم ازش استفاده کرده اند حالا که می خواهند بهشان رد کنند يك بیچاره که نه پول گرفته و نه رضایت او بعمل آمده عایدی این املاک را باو بدهند چه مانعی دارد ؟

مطلب دیگری که میخواستم عرض کنم چون عملیاتی که شده است در املاک منحصر باین نبوده است که يك ملكی را از يك کسی بگیرند و پول ندهند یا بدهند و ملك را بعنوان مالك تصرف کنند اینطور تنها نبوده است يك املاکی را بعنوان وقفیت و تولیت يك صورت محاکمه برایش درست می کردند و ترتیب میدادند (مؤید احمدی - صحیح است) مثلاً ایشان تولیت يك جائی را داشتند آمده اند روی عنوان تولیت يك املاکی را بعنوان وقفیت دعوی کرده اند يك صورت ظاهر محاکمه هم از برایش قرار داده اند و قائل شده اند البته این صورت محاکمه ظاهری موجب این است که البته آن اشخاصی که طرف دعوی بودند نمیرفتند محاکمه کنند و معارضه کنند و محاکمه هم نکردند و خلاصه این املاک هم میرفت حالا بعنوان وقفیت باقی است یا بعنوان ملکیت این اشخاص است در هر صورت این ملك غصب است و باید بصاحبش رد شود خواه بوقف خواه بصاحب حقیقیش (صحیح است) بلکه اعم از اینکه تصرف بعنوان وقف باشد یا بعنوان مالکیت (صحیح است) در این قانون این مطلب پیش بینی نشده است و بنده تصور میکنم لازم است پیش بینی بشود (صحیح است) یکی دیگر این است که يك املاک وقفی خیلی مرغوب بعنوان تبدیل به احسن گرفته شده یا در مقابلش پول مختصری بصاحبان (متولیان) آن یا يك ملك داده شده از املاک خالصه داده شده این هم برخلاف مقررات قانون بوده است برای اینکه ملك وقف وقف است تبدیل با حسن يك مقتضائی دارد اولاً معلوم نیست که آن ملكی که داده شده احسن از این ملك وقف باشد یا اینکه آن ملك خوبی را که داده باشند ملك خوبی باشد که تأمین منظور وقف را نموده باشد و از این گذشته این کار موجب مستند قانونی میخواهد و تا موجب نداشته باشد نمیشود تبدیل با حسن کرد آنها بنظر خود و پیش خود (صحیح است) يك قوانینی است مرتب و يك الزاماتی در این کار هست پس آن قسمت هم در این قانون بنظر بنده پیش بینی نشده و باید تکلیفی هم برای آن معین شود و یکی دیگر هم يك املاکی است که خانواده اعلی حضرت

سابق از گسست اشخاص بهمان رویه و ترتیب و طریقه که املاک دیگری را ایشان می گرفتند گرفته اند و بنام اینها گرفته شده و ضبط شده است اینها هم هست و زیاد هم هست آقا (صحیح است) و همین عنوان غاصبیت بهمین مناطی که در این املاک هست در آنها هم هست (صحیح است) لا اقل بآنها هم يك فرصت و يك مهلت بدهند و اختیاری بدهند برای اعتراض صاحبان حقیقی آن املاک (صحیح است) چهار ماه پنج ماه شش ماه اختیار و حق اعتراض بدهند بهشان. بنابر این بنده تمام این واقعه را که در این قانون ملاحظه کردم و دیدم قسمتی از آنها را حالا بطور خلاصه عرض کردم و اینها باید در این قانون پیش بینی بشود و نشده است. با آقای وزیر داد گستری هم در کمیسیون داد گستری و در غیر کمیسیون يك عریضی خدمتشان کردم. ایشان شاید متعذر بیک سوابق و ملاحظاتی بوده اند ولی بنده در خاتمه عریضم در کلیات (چون غرضم این است که مختصر عرض کنم) عرض میکنم این املاکی که از طرف اعلی حضرت فعلی بملت واگذار شده یا بدولت ما در واقع نباید خیال کنیم که ایشان بخواستند ملک داشته باشند. چرا بخواستند ملک داشته باشند؟ اعلی حضرت ما مگر از ملک و مالکیتش بدش می آید؟ نه بدش نمی آید پس چرا اصولاً و اساساً این املاک را واگذار بملت کرد؟ برای این بود که این املاک را که واگذار کرده اند بملت یا بدولت صاحبان حقیقی آن واگذار گردد و مسترد شود (صحیح است) چون حقایق مطلب پیش ایشان بهتر و بیشتر از نزد ما مشخص بوده است. (صحیح است) امهتاً قافاً روزی نیست که ما بخواهیم حقایق را بگوئیم یا آقای وزیر داد گستری بگویند در يك موقعی شاید در سابق ایام يك حرفی يك کسی راجع باوضاع مملکتی با ایشان زده و مذاکره کرده است و ایشان هم بدشان آمده بوده و همین حرف موجب شده است که يك مدتی ایشان خانه نشین بوده اند حالا هم شاید اصراری نداشته باشند و ملاحظه دیگر نداشته باشند از اینکه حقایق را بگویند و بتوانند بگویند بنا بر این بنده اینجا باصراحه

عرض میکنم آقای وزیر داد گستری شما که باید حفظ حقوق مردم را بکنید و يك همچو موقعی که پیش آمده است بیشتر و بهتر اهتمام کنید که حقوق مردم بهتر حفظ شود و قوانین مملکت را بهتر جاری کنید و اصل مالکیت را امروز گذشته از اینکه هیچ ملکی مقتضی نیست از دست داده شود (صحیح است) مخصوصاً عرض کردم امروز مقتضی نیست که از دست داده شود (صحیح است) بیشتر محترم بشمارید که حقوق صاحبان حق کاملاً محفوظ بماند (صحیح است) این بود عریض بنده در باب کلیات این لایحه و البته عریض و پیشنهاداتی هم دارم که در موقعش عرض خواهم کرد.

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - بنده عریض مفصلی ندارم. آقای بهبهانی فرمایشاتی فرمودند که البته صحیح است و بنده هم با پایمال شدن کوچکترین حق هیچکس موافق نیستم. آقایانی که در این مجلس تشریف دارند در درجه اول و کیل محلی نیستند و وکیل ایران هستند (صحیح است) در واقع نسبت باین املاک حق يك گونه و يك شکل نیست که بشود يك نظر کلی در باب آنها اتخاذ کرد شاید پنجاه نوع بیشتر باشد خصوصیات تصرف و ملک و نیز غیر از شاه گذشته يك عده دیگر هم باین نوع برای خودشان مالکیتی احراز کرده اند و از طرفی تمام سرمایه مادی و معنوی کشور ایران و تمام قوای مامورین مملکت ایران و تمام وسائلی که در قدرت شاه سابق بوده همه این عوامل موجب شده که این املاک و منافع این املاک زیاد شده و تمام مردم ایران حتی اهالی خاش بلوچستان از ادبی نقاط فارس تا اقصی نقاط آذربایجان و خراسان و کرمان همه اینها امروز سهمیه اند در این املاک... (همه نمایندگان - نه آقا اینطور نیست. ابداً اینطور نیست آقا... زنگ رئیس)

هاشمی - چهار ایالت بزرگ ایران.

(همه نمایندگان - اینطور نیست. اینطور نیست آقا... زنگ رئیس... دعوت بسکوت)

هاشمی - چهار ایالت بزرگ ایران. خراسان. فارس.

آذربایجان و کرمان همه از بین رفته تا يك مازندران آباد شده

(همه نمایندگان - زنگ رئیس)

هاشمی - در همان اوقاتی که آقای دشتی از همه پیشتر و جلوتر و بیشتر از همه راجع باین جهات صحبت میکردند در مجلس بنده همین تذکار را دادم و کسی نتوانست منکر بشود. آقا اداره املاک کاری نمیکرد، مالیات ایران و سائل ایران پول ایرانی، این خط آهنی که با پول ایرانی کشیده شده و باین نقاط آباد مازندران رفته همه این جاها رفته این املاک را آباد کرده این اصل را باید در نظر بگیرید... (همه نمایندگان - زنگ رئیس) همانطور که حق مالکیت خصوصی را در نظر میگیرید حق مالکیت عموم ملت ایران را هم در نظر بگیرید.

(همه نمایندگان - اینطور نیست. این حرفها از روی بی اطلاعی است... همه زنگ رئیس)

هاشمی - حق همه مردم ایران را هم در نظر بگیرید. مسعودی خراسانی - جنابعالی بی اطلاع هستید آقا. اینطور نیست.

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - توجه بفرمائید آقایان بنده میخواهم يك اصل اساسی را عرض کنم کاری ندارم باین صحبت ها البته همه مردم ایران ظلم شده باید هم انشاء الله مجلس و دولت کمک بکنند به مردم و البته احقاق حقوق همه مردم بشود البته هیچکس هم مانع نیست. اما آمدم در سر این موضوع خاص بیاناتی که آقای بهبهانی فرمودند که این قانون این عیوب را دارد بعقیده بنده يك عیب دارد و یکی خراب است یکی هست اگر ما همان را اصلاح کنیم تمام مواد این قانون اصلاح میشود...

طباطبائی - الغاء مالکیت شاه سابق

مؤید احمدی - و اگر نکنیم هر چه در اطرافش بگوئیم این اشکالات هست در اطرافش بملت اینکه این لایحه در ماده اولش

مثل اینکه يك کسی ملك پدرش ارث بهش رسیده است و این را منتقل کرده بفرزند عزیزش و او هم منتقل کرده است بدیگری اینطور نوشته شده این لایحه و حال آنکه اینطور نیست. لایحه اینطور نوشته شده است آقا ولی باید صریحاً گفت املاک مردم را غصب کرده اند تصرف کرده و برده اند (صحیح است) از چه میترسید امروز دیگر؟ (صحیح است - صحیح است) بردند آقا املاک مردم را (صحیح است) املاک مردم را بردند و غصب کردند (صحیح است) و باید مسترد شود بصاحبانش (صحیح است) من پیشنهاد کردم در کمیسیون اول هم آقای وزیر داد گستری پذیرفت بعد رفتند و برگشتند و به بعضی از آقایان رفقا گفتند بلبه شاید این به از اکت بر بخورد.

گفت آقا توپ بزن این جا اما آهسته. این نمیشود شما می خواهید سندهای مالکیت را که صادر شده است و همه می دانند باطل کنید و ملک را بدهید بدست ضاحش. صاحب حقیقیش. این آهسته نمیشود (صحیح است) اصل خرابی کارها از همین جا است. بنده پیشنهاد کردم در کمیسیون برای چه؟ حالا عرض میکنم. يك اصل اساسی دیگر را هم بگویم با آقا شاید دولت ایران و مردم ایران حالا نمی توانم چقدر بطور تحقیق بگویم ولی بطور تخمین از پول این مردم ایران میلیونها خرج شده تا يك اداره ثبت اسناد و املاکی در ایران دائر شد و مطابق این قانون اسناد مالکیتی باسم اشخاص صادر شد در تمام مملکت ایران اول ثبت خصوصی بود و بعد هم ثبت عمومی شد و اجباری - این اسناد مالکیت در دست مردم است و هیچ محکمه حق ندارد دیگر راجع باین املاک اعتراضی را بپذیرد يك ملکی که مال شخصی بوده است و اعلان شده است در روزنامه و اود روز گذشته اعتراضی هم نشده باشد سند مالکیت هم صادر شده باشد باهم زید هیچکس دیگر این سند را نمیگوید باطل است تا املاک برای مردم باقی بماند آوقت حالا می خواهیم يك اسنادی را لغو کنیم بنده عقیده ام این است که غیر از مجلس شورای ملی کسی نمیتواند هیچ محکمه نمیتواند سند مالکیت را لغو کند (صحیح است) مجلس شورای ملی باید رأی بدهد این عقیده بنده است.

(صحیح است) برای اینکه عموم اسناد مردم بهم می خورد آقا . مردم در تمام ایالات و ولایات ایران ملک دارند ملکشان را ثبت کرده اند سند مالکیت گرفته اند ما باید یک کاری بکنیم که یک محکمه بتواند سند مالکیت را باطل کند از طرف دیگر شاه سابق را میدانم ۱۷ سال در این مملکت سلطنت کرد و این را تقسیم بروز که بکنیم تقریباً شش هزار روز میشود و ایشان چهل و چهار هزار سند مالکیت صادر کرده اند تقسیم که بکنیم روزی هفت سند مالکیت ایشان گرفته اند . . . ملاحظه میفرمائید ؟ این کار یک شاهی و . . .

آقا سید یعقوب - خداهم همچو کاری نمی توانست بکنند . . . (خنده نمایندگان)

مؤید احمدی - صد دینار نیست . چهل و چهار هزار سند است . بعقیده بنده ماده اول این قانون باید اینطور نوشته شود (نظر باینکه شاه سابق املاکی را از مردم قهراً غصب کرده بود و الزاماً سند مالکیت هائی صادر کرده بود (ملایمائی - تمام باطل است) این اسناد بلا اثر و ملایم و از درجه اعتبار ساقط است اما برای احقاق ذوی الحقوق مطابق مواد زیر رفتار میشود) (صحیح است) آنوقت بیائیم و مواد خوبی برای این قانون و این موضوع بنویسیم حالا شاید وزیر دادگستری در دفاع بفرمایند که ما در ضمن ماده چندم به محکمه گفته ایم و نوشته ایم که سندها را باطل کند این صحیح نیست .

ملک مدلی - این خوب نیست .

مؤید احمدی - بلی بنده عقیده ام این است اولاً باید مجلس شورای ملی این اسناد مالکیت را باطل کند (صحیح است) بعد هم قساوی بنویسند که چطور این املاک مردم را بتصرف صاحبانش بدهند این است عقیده بنده (صحیح است) بیات - مجلس مؤسسان لازم دارد . . .

رئیس - آقای ملک مدلی .

ملک مدلی - بعقیده بنده این لایحه که امروز در مجلس شورای ملی مطرح است بزرگترین لایحه ایست که بمجلس شورای ملی آمده و مجلس نمایندگان محترمی که در این جا

حضور دارند بعقیده بنده خیلی باید در اطراف این لایحه دقت بفرمایند و یک قضاوتی بکنند که در آینده مردم نسبت باین مجلس و نسبت بنمایندگان نظر بدی پیدا نکنند برای اینکه اوضاع و احوال گذشته را باید در نظر گرفت و بمواد این لایحه بادقت رأی داد باید وضعیت ملاکینی را که املاک آنها از شان بزور گرفته شده است مجلس در نظر بگیرد و قضاوت کند بعقیده بنده با اینکه من با آقای هاشمی رفیق محترم خودم ارادت دارم و ایشان را شخص فاضل و پاک و خیلی مقدس میدانم خیلی تعجب می کنم که ایشان چرا با این فکر صحیحی که دارند توجه نمی کنند که صورت و وضعیت این املاک چه بوده است و ملاکینی که در این املاک بوده اند و سکونت و تصرف داشته اند بچه صورتی اینها را آورده اند و املاکشان را بزور از شان گرفته اند و کجا اینها را فرستاده اند . . . (هاشمی - بنده نگفتم که نگرفته اند) بنده از گذشته صحبت نمیکنم و رعایت نزاکت را می کنم زیرا یک مسائلی است که از نقطه نظر مملکت ما اهمیت دارد البته باید یک قدری باز اکت صحبت کرد . این عقیده شخصی بنده است ما باید فکر آینده باشیم در گذشته وقتی که صحبت می شد گفته میشد یک روزی شاید بیاید که مجلس شورای ملی احقاق حق این مردم بیچاره معلوم را که مالشان را گرفته است بکنند (صحیح است) بنده همیشه این آید آل خودم بود و جماعت زیادی از رفقای من هم با بنده هم فکر بودند که این بدبختی هائی که بر مردم وارد میشود ممکن است انشاء الله یک روزی مجلس قدرت پیدا کند و آن بدبختی ها را رفع کند . امروز بعقیده بنده روزی است که مجلس باید این بدبختی ها را مرتفع نماید (صحیح است) و علاوه یک عملی بکند که در آینده هم نظائر این جور مطالب و قضایا واقع نشود (صحیح است) و این یک مطلب بزرگی است زیرا این مسئله بدیهی و مسلم است که پایه زندگی بشر بر روی عدل و انصاف و دادگستری گذاشته شده است . (صحیح است) شما آقا آمده اید و میلیونها خرج کرده اید که کاخ دادگستری درست کنید و از پول این مردم صرف این کاخ کرده اید اما بنای کاخ دادگستری خودش رأساً

تأثیر دارد ؟ نه . بلکه عملی که در آنجا واقع میشود آن عمل تأثیر دارد و بنا را تحت تأثیر خودش قرار میدهد . هنوز که هزار و چند سال از عهد انوشیروان میگذرد مردم از عدل و داد او صحبت می کنند چرا ؟ چون آن جا یک دادگاهی بوده یک محکمه بوده که بکارهای مردم از روی عدل و انصاف قضاوت و رسیدگی میشده و حقوق مردم را همه نوع حفظ میکردند امروزه آن حق منتقل شده است بمجلس شورای ملی و شما آقایان نمایندگان بعقیده بنده پیش خدا و پیش وجدان مسئولیت دارید . همان مردمانی را که همه میشناسیم که اینها را از سواد کوه و نور و کجور و آن صفحات کوچ دادند و آنها را بردند بشیراز و کازرون و بنادر جنوب و نقاط کرمان این مردم بیچاره یک قسمت شان مرده اند و یک قسمت شان بکلی از همه چیز ساقط شده اند و یک دسته شان هم آمده اند این جا و در مجلس متحصن شده اند آقا مگر ما باید تحت تأثیر بعضی حرفها واقع شویم ؟ چه معنی دارد ؟ کسی را حبس کرده باشند و ملکش را هم گرفته باشند تبعیدش کرده باشند هزار بلا سر او آورده باشند آنوقت امروز ما بیائیم این جا و بگوئیم این آدمی که این جا مانده است این مخارجی که شده است این از پول ملایری و کرمانی و همدانی است آقا . . . آیا هیچ وجدانی یک همچو قضاوتی میکند ؟ (صحیح است) خیال کنید یکی از ماها اتفاقاً شاید ده نفر پانزده نفر خودمان داریم و در این مجلس حضور دارند که همه گرفتار این مشقت و بدبختی هستند . الآن چهار ماه است که این مردم بدبخت انتظار دارند که بجا برای بیچارگی و درماندگی و بدبختی آنها قضاوت کنید . شما امروز تکلیف بزرگی بر عهده دارید شما باید احقاق حق این بیچاره ها را بکنید این یکی یکی دیگر هم باید یک عملی بکنید که در آینده این فکر دیگر در دماغ کسی پیدا نشود (صحیح است) که بیاید و بزور مال مردم را بگیرد و حقوق مردم را با مردم هر دو بایمال کند (صحیح است) .

رئیس - آقای امیر تیمور

امیر تیمور - بنده موقعی که برنامه دولت در مجلس

مطرح مذاکره بود در این موضوع بطور اختصار عرضی کردم حالا هم رفقای عزیز من فرمایشانی که باید بکنند کردند موندند هم مختصراً عرض میکنم . البته اگر این قضیه گرفتار املاک و سلب حق از اشخاص مربوط به پنجاه سال قبل و راجع بیک زمانی بود که ما نبودیم و اطلاع نداشتیم و حالا میخواستیم احقاق حق کنیم البته این وسیله و این لایحه بهترین طریق و وسیله خوب و مستحسنی بود ولی آقا این املاک و غصب و تصرف آنها در زمانی شده است که ما بوده ایم ما خودمان دیده ایم جلوی چشم ما املاک مردم گرفته شده است و صاحبانش الآن هستند و سائلی را که برای بردن و گرفتن این املاک گرفته شده همه دیده ایم و میدانیم که چگونه بوده است (صحیح است) بنده عرض کردم صورت این املاک کاملاً در دفتر املاک خودشان مفصل و روشن وجود دارد و کیفیت این معاملات هم تماماً بخوبی واضح و روشن است مراجعه کنید به بینید صورت را بیکه کنید که این املاک لزوماً چهل و پنجاه سال پیش بوده نوعی گرفته شده ، بچه دلیلی گرفته شده ملک وقف بوده یا نبوده صاحبش را راضی کرده اند یا نکرده اند و اگر راضی کرده اند .

طباطبائی - هیچکس راضی نبوده است آقا .

امیر تیمور - در مقابل چه مبلغی باو داده اند و چقدر خرج هزینه آنجا شده و خرج آبادی آنجا شده با اینکه از بودجه شخصی شده و اغلب بر بودجه وزارتخانها تحمیل شده است تمام این جریانات در آن دفاتر خودشان (دفاتر املاک) مشخص و روشن است این صورت را از آن دفاتر استخراج کنید و بعد از آن از مجلس تقاضا کنید که مجلس بالغاء اسناد مالکیتی که صادر شده موافقت کند و بعد خود دولت از روی آن صورت در نظر بگیرد و پس صاحبانش بدهد . البته این املاک چند قسم است یک قسم خالصهائی است که از دولت گرفته است و یک قسمت املاکی است که البته صاحبانش راضی بوده اند .

طباطبائی - عرض کردم هیچکس راضی نبوده است

این فرمایش را فرمائید.

امیرنمور - حالا هم راضی هستند شاید وجای مذاکره آن نیست. قسمت عمده هم خورده مالکینی هستند که دارای املاک زیادی بوده اند که آنها را بفسب و جبر و زور و فشار گرفته اند از ایشان (صحیح است) اینها بدون هیچ قیدی بدون هیچ شرطی باید بهشان داده شود و محتاج به هیچ گونه تشریفات نیست چون آنها نمی توانند وارد این تشریفات بشوند و وکیل معلوم کنند و بمحکمه بروند وقت و پول این کار هارا ندارند این از چاه در آمدن و افتادن بچاله است بنده با آقای وزیر دادگستری حقیقتاً ارادت دارم و بحسن نیت ایشان اعتراف دارم ولی اتفاقاً آقای آهی بقدری در عقاید خودشان راسخ هستند مثلاً اگر امروز يك عينكى گذاشته باشند که تاريك به بینند هر چه بهشان بگوئیم روز است میگویند خیر شب است و این هم البته عیب شان نیست از اینکه راسخ هستند در عقیده شان بنده اعتراف میکنم که حضرت عالی آقای وزیر دادگستری هیچگونه سوء نیتی در این کار ندارید و البته حسن نیت دارید (دکتر سنگ - همه این عقیده را دارند) همه هم حسن نیت دارند و همه برای يك مقصود و در يك جهت قدم برمیدارند حالا شما می فرمائید از این راه بمقصود میرسید بنده عقیده ام این است که از این راه بمقصود نمیرسیم و از راه دیگر باید برویم.

بنده عرض میکنم مجلس اسناد مالکیت را باید رأی بدهد و ملکی کند و بعد روی صورت دفتر های املاک که منظم و مرتب موجود است و سوابقش در آنجا هست استخراج کنند و صورت بردارند و از روی آن صورت مال مردم را بهشان بدهند بدون هیچ تشریفات و زحمت و درد سری مثلاً يك عده اشخاصی را بفراستند باشرف مثلاً که چه قدر ملك در آنجا هست و چند پارچه و چند قسمت است چند تا آبادی است بچه کیفیت خریداری شده از کی خریداری شده چه جور بوده و بچه صورت در آمده و برود بمحکمه و آن تشریفات اینها فایده ندارد بنده عرض میکنم آقایان از این مجلس با

هزارات حسن نیت هزار لایحه تصویب شده و بیرون رفته ولی بدست مجریان که افتاده بدترین شکلی اجرا شده که صدای ناله مردم بلند شده (صحیح است) البته آقای آهی فراموش نفرموده اند موقعی که مرحوم داور لایحه آورد برای تثبیت نرخ غله و اجازه گرفت که غلات از زارع خریداری شود و میگفت منظور دولت این است که حمایتی از زارعین بشود و جنس آنها باعلی قیمت از خود آنها بوسیله اداره تثبیت خریداری شود و کمکی بحال آنها بشود و کمکی باصلاح کشاورزی مملکت بشود که فلاح مملکت و وضع فلاحین ترقی کند و رو به بهبودی برود. یکی از کسانی که آن روز با اطمینان خاطر بیانات ایشان را تلقی کرد و رأی داد من بودم و آن شب با وجدان راحت خوابیدم حالا به بینید بینی بین الله این قانون چه بد بختی برای مردم این مملکت فراهم کرده است (صحیح است) و چه صدماتی از این راه بمردم رسیده است و اداره تثبیت با مردم چه نوع معامله و رفتار میکند. حالا جنابعالی این لایحه را آورده اید با حسن نیت بمجلس شورای ملی و با سلام و صلوة از مجلس میگذرانید ولی فکر اجرای آن را نکنید که چه بد بختی بزیرگی برای مملکت ایجاد میکند رعایای ما آشنا بقوانین نیستند و اطلاع ندارند پول ندارند نمیتوانند از کارشان بیکار شوند بیايند معطل و سرگردان بشوند و دنبال محاکم بدوند بنده عقیده ام این است که موافقت نفرمائید و مجلس رأی بدهد به الغاء اسناد مالکیت و املاک مردم را بدستشان بدهند و مردم را بپیش از این معطل نکنند و آنوقت بصورت آن املاک که حاضر است مراجعه نفرمائید و هیچ معطلی هم ندارد و میتواند غوری املاک مردم را بصاحبانش مسترد دارد.

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - عرض میکنم بنده بالایحه مخالفم و هر چه گوش کردم که بکنفر دیگر هم بعنوان موافق صحبت کند بکنفر پیدا نشد (اعتبار - لایحه موافق هم دارد آقایان) و اینست بنده هم موافقم (عرض میکنم دوره غصب و تصرف املاک و اموال مردم را باید بدو قسمت تقسیم کرد یکی تا

و قتی که جریان ثبتی تمام نشده بود املاک مردم را گرفته اند و به ثبت داده اند و يك قسمت املاکی است که تقریباً بعد از خاتمه عملیات ثبتی در کشور ایران در این هفت هشتساله اخیر شروع شده در قسمت اول بنده در همین جا باید توجه مدعی العموم و دادستان را متوجه کنم که اصلاً برخلاف قانون عمل شده است در قانون مصرح است که اگر شما يك ملكی را بخواهید سند مالکیت صادر کنید همانطور که ثبت لازم است تشریف میبرید به اداره ثبت تقاضای ثبت میکنید تقاضای شمارا میگیرند و يك پرونده برایش تشکیل میدهند مطابق قانون میبایند تجدید حدود میکنند بعد جزو ثبت عمومی این را اعلان میکنند و اولی يك مرتبه منتشر میشود اعلان دوم ثبت عمومی سه مرتبه مطابق قانون این اعلان و آگاهی ها باید در مجله رسمی وزارت دادگستری و در یکی از روزنامه منتشر شود عرض کردم اولی يك نوبت برای تجدید حدود و عمومی سه نوبت باید منتشر شود این عملی است که اداره ثبت کرده پرونده هایش هم موجود است عرض کردم اداره دادستانی و دادستان و مدعی العموم باید بروند و وارد شوند و به بینند چه کیفیتی در این مملکت جریان داشته است این املاک جریانش در هیچ روزنامه ای اعلان نشده و در حدود ثبت عمومی برای این املاک منتشر نشده اگر شده آقای وزیر دادگستری معین کنند کجا شده و اما آمدم به مجله در مجله هم که بخواهند انتشار بدهند مجله هم در مرکز مملکت منتشر شده و در مجله هم همچو چیزی نیست اما در دوسیه برای اینکه يك ظاهر سازی شده باشد آمده اند و فور مول عجیبی درست کرده اند و آن این است که در مقابل مجله رسمی وزارت دادگستری در بابل يك شعبه مجله رسمی وزارت دادگستری درست کرده اند و يك مجله هم آنجا منتشر میشود که جن هم ندیده است آن مجله را بر میداشتند يك نسخه از آن در دوسیه می گذاشتند و مناسفانه این عمل چندین سال جریان داشته است املاک مردم را گرفتند بعد دیده اند طوری نشد این یکی بعد در ضمن دیده اند اداره ثبت تمام املاک مردم را

هنوز به ثبت نرسانده و مالك هم باسم خودش سند مالکیت صادر کرده حالا چه کنند تکلیفش معلوم است مالك بیچاره را می آوردند در طهران و دانه پنجاه تومان هم حق الزحمه ازش می گرفتند بزور مأمور تأمینات میبردند در محضر قباله حاضر ثبت دفتر حاضر و از آن بدبخت امضاء می گرفتند یا اینکه قبل از نوشتن مأمور تأمینات او را میبرد در محضر و امضاء ازش می گرفت و بعد هم تازه يك مبلغی دستی از بابات مخارج و پول نمبر و مخارج ازش می گرفت عرض کنم اینجا گفته شد که پس دادن املاک مردم انقدر پیچ و خم لازم ندارد يك ماده لازم دارد این هم لازم نیست عرض کنم دوسیه های این املاک حاضر است موجود است بروید نگاه کنید همان جریان ثبتی ساده هم اصلاً بعمل نیامده است بنا بر این وقتی دوسیه حاضر است این تشریفات بهیچوجه لازم نیست املاک مردم را بدست صاحبانش بدهید اینجا گفته شد که پول مردم را آوردند خرج این املاک کرده اند و آباد شده بسیار خوب من هم موافقم و حاضر هستم هر چه خرج شده بدهم شما هم بیائید قیمت عمر من قیمت جان من قیمت آزادی مرا که سلب کرده اید بدهید آقا این تشریفات چه معنی دارد املاک مردم را بدستشان بدهید بروند پی کارشان (صحیح است - صحیح است)

رئیس - آقای طلوسی

طلوسی - عرض میکنم که بنده از نظر اینکه باید املاک مردم بصاحبانش مسترد شود و جز طریق قانون هم فعلال را می بنظر نمی آید با فرمایشاتی که آقایان در اینجا فرمودند و بنده هم موافقم زیاد نمیخواهم عرایض بکنم ولی عرض میکنم که این لایحه بعقیده بنده ناطق بحقیقت نیست بطور اجمال عرض میکنم برای اینکه ملك مال کسی بوده که بدیگری منتقل کند و بعد بخواهیم بدیگران بدهیم این املاک متعلق به اشخاصی بوده است که بعنف غصب شده و باید بصاحبانش مسترد شود اما از نظر مطالبی که آقای بهبهانی و آقای مؤید احمدی و دیگر آقایان فرمودند برای اینکه بر عده صلحا افزوده شود دو قسمت دیگر بنده پیشنهاد میکنم یکی اینکه

از شهر یور ماه باینهارف هر نقل و انتقالی بهر عنوان باشد رسمی یا غیر رسمی بهیچوجه رسمیت نخواهد داشت (دکتر سمیع - از شهر یور باینهارف معامله شده است) عرض کردم اگر شده است دیگر اینکه در کلیه امور این املاک و واگذاری باشخاص بهیچوجه واسطه قائل نشوند سند های اشخاص و املاکشان را رد کنند و واسطه و غیر واسطه را مثل بنده بهیچوجه نپذیرند بنا بر این بنده عرایضم را کوناه میکنم برای اینکه در موادم میتوانم عرایض خود را بکنم. **وزیر دادگستری** - البته در موقع شور در کلیات معمول است تجربه داریم که باید همه گونه اظهار و احساساتی ابراز شود تا آنچه در اعماق دلهاست بزبان جاری شود و عقایدی هم که هست حاضر شود بعد بتدریج وارد شویم و از نقطه نظر عمل مطالعه کنیم تا اینکه راه حلی که بنظر آقایان میرسد اظهار شود و لایحه آنطور که باید تنقیح شود و بعد بتصویب برسد مخصوصاً در این موضوع که خیلی اهمیت دارد و بنده تصور میکنم که اظهار بسیاری در نقاط مختلف کشور اگران همین مطلب است و اقتضای این را دارد که بیشتر از طرف آقایان نمایندگان توجه شود و با این حال احساسات بیشتری هم اظهار میشود و باید بشود ولی پس از طی مقدمات باید حاق مطلب و حقیقت امر توجه شود بنده فرمایشاتی که آقایان نمایندگان محترم در اینجا فرمودند و در کمیسیون هم در جلسات عیدیه همین مذاکرات شده و بحث شده است و تبادل نظر کردیم مطالب بنظر بنده خیلی روشن شد که در نتیجه روشن شدن حقایق و آگاه شدن بحقیقتی که این لایحه متضمن است این لایحه از تصویب شور اول کمیسیون گذشت و به مجلس شورای ملی تقدیم شد حالا البته يك قسمت از این مذاکرات در جلسه رسمی هم باید بشود و باز اوقتی اگر هست رفع شود بنده فرمایشات آقایان را جواب عرض میکنم ولی خلاصه میکنم به اینکه يك اشکال عملی است و يك قضائی و حقوقی است که آقایان فرمودند اشکالات قضائی و حقوقی بنظر بنده در این لایحه به بهترین وجهی تدوین شده باین منظور که در این لایحه تصریح شده است که در مواردی که حق

تشخیص شد باید آن حق فوراً بمالك او داده شود در این جا هیچ اشکالی از نقطه نظر قضائی و حقوقی برای مردم ایجاد نشده و بنده تمنی میکنم آقایان نمایندگان محترم توجه بفرمایند و تصدیق میفرمایند که سهلترین راهی که از نظر حقوقی و قضائی ممکن بوده است در این جا در نظر گرفته شده آن چیست؟ و آن این است که باید متصرف این املاک معین شود تا مالك باو داده شود دیگر بهتر از این از نقطه نظر قضائی و حقوقی نمیشود انتظار داشت و در این لایحه گفته شده است همین قدر که متصرف در آن زمان یعنی در وقتی که ملك گرفته شده متصرف تشخیص شد ملك باو رد میشود پس از نظر قضائی زحمتی ندارد آیا بدون این کار هم میشود که ملك را واگذار کرد (جمعی از نمایندگان - بلی بلی) آقایان میفرمایند که ملك مردم را باید بصاحبانش رد کرد و هیچ تشریفات لازم ندارد صحیح است ما هم همین نظر را داریم و کمیسیون هم همین نظر را داشت و بالاخره وقتی که وارد عمل شدیم آقایان هم ملاحظه خواهند فرمود که همین کار را خواهیم کرد یعنی صاحب حق لامحاله همینقدر تصرف خودش را در آن زمان معین کند چیز دیگری هم زائد بر این مطلب از او خواسته نمیشود بدون این هم که نمیشود بنده اگر بیایم و ملك آقای مؤید احمدی را به کسی دیگر بدهم که حق به من له الحق داده نشده بلکه باید بخودشان بدهم و در اینجا باید ثابت شود که این ملك را در آن زمان شما متصرف بودم باید این مطلب محرز شود آوقت ملك داده شود (مسمودی خراسانی - اسناد مالکیت حاضر است مراجع به اسناد مالکیت آقای مؤید احمدی خودشان وارد بدهاند در کمیسیون و آقایان دیگر هم همینطور این نظریات در این قانون بخوبی تأمین شده میفرمایند اسناد مالکیت باید ملغی شود بسیار خوب اما اسناد کدام ملك آن ملكی که مالك آن محرز شد اگر بیایم و بطور کلی بگوئیم تمام اسناد مالکیتی که صادر شده باطل است ما داریم اسناد مالکیتی که هیچگونه این حرفها درش نیست یا بطییب خاطر بوده است یا خالصه بوده است اسناد مالکیت اینها هم باطل است

در صورتیکه این اسناد مالکیت حالا متعلق بدولت است. دولت هم در لایحه خودش که تقدیم کرده ذکر کرده که این اسناد ابطال میشود پس منظور حاصل است پس وقتی معلوم شد که حقی در کار نبود سند هم باطل میشود آقای مؤید احمدی فرمودند که محکمه حق ندارد این کار را بکند و باید این کار را مجلس بکند بنده هم تصدیق دارم ولی وقتی کاری را که قانون نقض کرد آوقت محکمه هم میتواند بکند بنا بر این وقتی که این قانون تصویب بشود بموجب این قانون اسناد مالکیت باطل میشود و منظور آقایان در این مورد هم حاصل است پس مقدمه برای ابطال سند مالکیت بنظر بنده لازم نیست از مقدمه قضائی و حقوقی که بگذریم که در اینجا واضح شد که اشکالاتی که آقای بهبهانی و آقای مؤید احمدی فرمودند حق با ایشان بود و وارد بود اما ما دیگر با تصویب این قانون از این مرحله فارغ هستیم ما میگوئیم بمحض اینکه متصرف تشخیص شد ملك به او رد میشود پس صحبت از اثبات و ابطال و دلیل برای مالکیت و حقوق دیگری که در موضوع متصور باشد نیست خبر وقتی که متصرف معلوم شد این ملك به او رد میشود بنده نمیدانم چه اشکال عملی ممکن است فرض کرد در این جا تذکری آقای طوسی دادند که اشخاص واسطه و دخیل در این امر هستند بنده که در این نسبت ها وارد نیستم و نمیدانم ایشان چه مقصودی داشتند اگر مطلبی باشد در کمیسیون خواهند فرمود و اگر صحیح باشد در نظر گرفته خواهد شد ولی مطالب خیلی صاف و راست است اشخاص مطالبی که دارند اظهار میکنند و بطوری که در این لایحه پیش بینی شده که هیئت های سیار فرستاده میشود بنقاطی که باید این متصرف معلوم شود در همانجا ممکن است فلان پیر زن فلان پیر مرد فلان صاحب ملك بیایند و مطالب خودشان را بهیئت رسیدگی اظهار کنند حتی و کیل هم لازم ندارد در همان محل رسیدگی میکنند و حقش را خواهند داد و اینکه آقای امیر تیمور فرمودند که مشکلاتی ما جلوی پای مردم میگذاریم گویا توجه افروخته اند زیرا در لایحه صریح است که هیئت هایی میروند به محل و در همان محل رسیدگی

میکند و ملك را بصاحبش مسترد میدارند بنظر بنده یگانه تسهیلی که ممکن بود برای احقاق حق و بر گرداندن املاک بمردم در نظر گرفته شده و اشکالی در کار نیست و اینکه بطور کلی فرمودند برای عبرت اخلاف و برای اینکه بعد از این چنین وقایعی رونده ما ماده قانونی بنویسیم بنظر بنده از وی ندارد و حتی ممکن است که اشکالاتی تولید کند که آن اشکالات در کمیسیون هم توضیح داده شد ولی فعلاً برای اینکه وقت زیاد گرفته نشود از ذکر آنها احتراز میکنم بنابراین احتیاج ندارد که در يك ماده مخصوص اسناد مالکیت را ابطال کنیم بنظر بنده این جا جایش نیست و این منظور در قانون تأمین شده و نتیجه بهتری گرفته میشود. مطالبی که در این لایحه هست بنده برای اینکه ذهن آقایان واضحتر شود لازم میدانم بطور کلی رؤس مطالبی که در این جا پیش بینی شده است تذکر بدهم منظور از این لایحه بطور کلی احقاق حق مردم و حل مسئله آنها بطور خیلی ساده بوده است که این جادر نظر گرفته شده است و آن این است که املاک بمتصرفش داده شود و با وارد مطالب مالکیت و اینها نمیشویم یعنی متصرفی را که بعنوان مالکیت متصرف بوده است ملك را باو تفویض میکنیم این راهم بطوری که عرض کردم هیئت هایی میروند رسیدگی میکنند و این نظر را انجام میدهند و برای اینکه تسهیل بیشتری شده باشد در این املاک آن قسمتی که بول داده شده در نظر گرفته شده که تا يك مقداری یعنی بیست هزار ريال و آقایان هم پیشنهاد کردند و بنده هم قبول کردم ناسی هزار ريال بدون پرداخت قیمتی که دریافت کرده است بصاحب حق با متصرف مسترد شود پس از این حیث هم كمك محسوس شده است بخورده مالك و تصور میکنم که قسمت مهم این املاک از این قبیل است که يك مساعدت مخصوصی هم برایشان در نظر گرفته شده. موضوع مطالب دیگری هم که باقوانین مدنی و قوانین جاریه ممکن بود تولید اشکالی کند آنها هم برداشته شد غبن و اینها هم برداشته شد در این جا باز بر تسهیل کار افزوده میشود و اشکالاتی که ممکن بود برای مردم تولید کند از احاط مطالب حقوقی و قانون مدنی برداشته شد مثلاً

موضوع غبن را ما هیچ متذکر نشدیم برای اینکه آن شرایطی که برای غبن ممکن است اثباتش لازم باشد اینجا پیش نیاید مطلب دیگری که اهمیت داشت و در اینجا برقرار شد موضوع هزینه رسیدگی بود که برای قسمت مهمی بطور کلی معاف شناخته شده است و اشخاصی که دعاوی از این بابت دارند هیچ حقی از این بابت نمیدهند و برای ملاکین عمده که قادر پرداخت هستند در نظر گرفته شده برای پرداخت مهلت بآنها داده شود و برای اعسار هم ترتیب سهل تری در نظر گرفته شده و اگر بخواهد از این حق استفاده کند همینقدر که مهلت بخواهند بآن مهلت داده میشود که مطابق این قانون هزینه را بعد پرداخت این رسوم مسائلی بود که در این لایحه پیش بینی شده است و بطوریکه عرض کردم تمام متوجه این است که هر چه ممکن است به بهترین وجهی احقاق حق مردم بشود و البته در هر کاری ممکن است طرق مختلف در نظر گرفته شود بعضی ها ممکن است بمقتود برسند و بعضی ها ممکن است نرسند در این بابت طرق مختلفه پیشنهاد شد ما دیدیم بهترین طرق و بهترین راه و کوتاه ترین راه این است و با موافقت آقایان اعضاء کمیسیون این اصلاحات بعمل آمده و پیشنهاد شده است و بنا بر این بنظر بنده وقتی که داخل مواد شدیم لایحه بهتر روشن میشود و بهتر حقیقت این لایحه که عبارت از ایت دولت است باینکه هر چه ممکن باشد سهل تر و زودتر احقاق حق افراد شود معلوم میشود و دولت نظر قطعی منجزی دارد که این اشخاص مخصوصاً اهالی مازندران که دچار زحمت هستند زودتر اسباب راحتی آنها را فراهم کند و زودتر بتوانند بزنگانی خودشان سروصورتی بدهند و البته آقایان نمایندگان هم اگر تذکری میدهند آنها را هم در نظر میگیریم و اصلاح میشود و اگر ما بجای این که راه طولانی را در پیش بگیریم کوتاه ترین راهی که ممکن است ما را بمقصد برساند همین ترتیب است که کمیسیون موافقت کرده و اگر این راه را به پیمائیم و پیش رویم و زودتر تمام کنیم بنده تصور میکنم خدمت بزرگی شده است بکلیه این اشخاص که امروزی تکلیف هستند که هم آقایان نمایندگان

و هم دولت در نظر دارد که با آنها کمک شود.

(بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است)

انوار - آقا چه چیز کافی است مال مردم را برده اند و خورده اند. مذاکرات کافی نیست.

رئیس - آقای انوار

انوار - من برای خاطر اینکه مجلس شورای ملی و نمایندگان محترم کاملاً بتوجه اصل توجه کنند بر سبیل اجمال عرایض عرض میکنم. تمام ما شاهدیم و میدانیم که چه جریانی بوده و من آنها را بر سبیل اجمال بعرض میرسانم ولو اینکه خدای بخواید در اقلیت واقع شوم ولی پیش خودم وقتی میروم میخوانم میدانم که وجدانم راحت شده و عرضم را کرده ام به محض اکثریت که امروز حاکمیت دارد و باید مثل روز قیامت احقاق حق کند و حکومت کند بر مردم و من ظالم مردم را هیچکس سابقین ما قطع نظر از مذهب مقدس اسلام که میگوید لا تأکوا أموالکم بینکم بالباطل الا ان تكون تجارة عن ترانس یک چیز دیگری هست و آن قانون اساسی ما است که میگوید هیچ ملک را نمیتوان از تصرف صاحب ملک بیرون کرد مگر با مجوز شرعی و آن نیز پس از پرداخت قیمت عادلانه است و این یک قسمت از قانون اساسی است و ضبط اموال و املاک مردم با مجازات و سیاست ممنوع است و اینکارها برخلاف قانون اساسی واقع شده و نظرم این است که دولت کاری کند که آن کسانی که اینکارها را کرده اند مجازات شوند چرانه مختاری تعقیب میشود چرا که آقا که یکی از مسببین بدبختی مردم است تعقیب نمیشود محمد حسین آیرم یکی از اینها است این اشخاصی بوده اند که مأمور میشدند با آن ستوانها و سروانها میرفته اند و مال مردم را میگردانده اند آقایان عریضه این بدبخت های مازندران عریضه عراقی ها عریضه کرمانشاهی ها برای همه شما آمده برای من تنها نیامده من هم یک خطی دارم مثل همه شما که بآنها توجه شده شاه سابق نوی خانه خودش نشسته بوده است و اینها گرفته شده اردوی اول مأمور ضبط املاک مازندران ها شده هناك در مأمور ضبط املاک کرمانشاهی ها هناك سوم مال کجا آقایان نکنید والله نکنید این سابقه غارت را در این مملکت

نگذارید این قانون اساسی ما این قوانین مدنی ما باید اجرا شود قوانین ثبت اسناد و قوانین دادگستری ما باید روی این باشد این ماده قانون مدنی را بعرض آقایان میرسانم در شرایط اساسی برای صحت ماده ۱۹۰ میگوید: برای صحت هر معامله شرایط ذیل لازم است اولاً قصد طرفین و رضای آنها این هم یک موضوع موضوع سوم بر گردید به اصولی که انبیای گرام از زمان آدم تا حال آمده اند پنج اصل را مقدس شمرده اند و در آن اختلاف نداشته اند و در فروع اختلاف داشته اند یکی نماز را باین ترتیب و دیگری بترتیب دیگر میخوانده اما این پنج اصل را تمام اتفاق دارند مال کسی را بکس دیگر حلال نکرده اند هیچ پیغمبری آمده است که مال دیگری را بر کس دیگر حلال کند؟ یکی هم جان است و دیگری عرض و ناموس است که بر همه دیگر حلال نکرده است و وقتی مسلم شد که آمدن انبیاء علیهم السلام حکمای بزرگ و اشخاص بزرگ برای این بوده است که گفته اند مال مردم و جان مردم محفوظ است شما دیدید و حاضر بودید که جان مردم مال مردم ناموس و بچه مردم بدست اینها تپا شده است حالا امروز یک طوری شده و خدا برایتان روزی و موقعی فراهم نموده بیایید و کاری کنید که در آتیه کسی دیگر این خیالات بسرش نیفتد و بگوید اللّورم و بوللّورم و مال مردم را بگرد این ملت بدبخت مالیات میدهد از هستی و جان خودش پول میدهد امنیه و پلیس برای امنیتش تهیه شود این بود امنیت او پیش خدا من و شما چطور جواب میدهم من و شما پشت این تربیون قسم خوردیم که قانون اساسی محفوظ باشد چطور باید محفوظ شود امیدوارم این گریه من که بر همه اثر میکند مگر به آقای وزیر دادگستری که ایشان موافقت کنند و این معاملاتی که واقع شده است از ۱۳۰۰ تا ۱۳۲۰ واگذار کنند و از بین ببرند و بدهند بصاحبانش وقتی که بر شما مدلل شد که این املاک مال دیگران است و به زور گرفته شده دیگر اقلیت و اکثریت مورد ندارد هر چند که اقلیت تابع اکثریت است و قانون تابع اکثریت است ولی

در این مورد اکثریت و اقلیت مورد ندارد بیایید ما پیشنهادی کرده ایم و پیشنهاد خربی هم هست و پیشنهادم این است که کلیه اوراق مالکیتی که بنام شاه سابق از ادارات ثبت اسناد و املاک صادر شده است غیر از اسناد کاخ های شخصی از درجه اعتبار ساقط و بلا اثر باشد و کلیه املاک و علاقه جات بدست دولت میماند که بصاحبانش داده شود و این یک چیزی است که هم دست قضات را باز میکند و هم قضات راه را پیدا میکنند املاک در دست کی میماند؟ در دست شما که دولت هستید بعنوان تولیت بر اموال عامه میماند و بدست شما داده میشود که بمرمدم بدهید که هم تکلیف مردم بدبخت معین شده است و هم شما در واقع آقای وزیر دادگستری برای ملت کار کرده اید و ما هم باید برای ملت کار کنیم تا بالاخره ملت بما چشم داشت دارد و میخواهد ما ازش رفع نگرانی کنیم در زیر آفتاب که درخشان شده است در این دوره که مامیتوانیم بزخم بدبختان مرهمی بگذاریم بیاییم ملین جور قانون را بگذاریم خدا میداند این قانون حالا حالاها عملی نمی شود چرا؟ بعلمت اینکه همانطوریکه آقای مؤید احمدی فرمودند قضات در دفعه اول میگویند ما چکار کنیم با این اسناد و این اوراق مالکیت و اوراق مالکیت ترازل ناپذیر است مالک آن متصرف بوده و بعد هم دولت متصرف شده حالا که دولت متصرف است شاکی ها می آیند دولت باید مطابق این قانون با آنها رفتار کند البته اشکالاتی پیش می آید ولی ما فکر آتیه را داشته باشیم اگر ما قانون اساسی را مقدس میدانستیم که برای آن خواهائی ریخته شده این پیش آمدها نمی کرد و ما خودمان را نسکین نمی کردیم دو اصل از این قانون در زمان شاه سابق از بین رفت و با رفتن آن دو اصل چه تغییراتی پیدا شد و کسی که می آمد در مجلس قسم می خورد که قانون اساسی را حفظ کند آنوقت اینطور مردم را در فشار می گذاشت و مال مردم را ضبط میکرد و قانون اساسی را زیر پا می گذاشت. خوشبختی آقای وزیر دادگستری این است که سینه ام گرفت و دیگر نمیتوانم صحبت کنم.

وزیر دادگستری - خیلی تأسف میخورم که آقای انوار

که زودتر تمام شود و اینکه فرمودند اگر این مواد به همین ترتیب باشد ممکن است قضات گمراه شوند و بگویند این قانون عملی نمیشود و پیشنهادهای هم کردند ممکن است پیشنهاد ایشان مورد قبول واقع شود چه مقاومتی در کار است میآید در کمیسیون مطرح میشود و وقت میشود اگر قبول شد اضافه میشود ولی این را نمیشود محمل قرار داد برای اینکه بگوئیم اگر این نباشد قضات گمراه میشوند و یا باستناد قوانین میآیند و تضییع حقوق مردم را میکنند بنده میخواهم رفع این شبهه را اساساً کرده باشم و تمنی میکنم آقایان نگذارند این شبهه در مردم تولید بشود اینطور نیست مطلب قضات یا هر کس که در این امر وارد شود این مواد را در نظر میگیرد و میبیند که چه تسهیلاتی شده است اگر قوه قضائیه ما را هدایت و راهنمایی نکند که بواسطه سابقه عادات و قوانین قضائی ما نتوانند مطالب را حل کنند چه فایده دارد بنده عقیده ام این است که استدلال از آنطرف شده باشد که بگویند این آقایان چون عادت دارند و آشنا هستند با اصول قوانین زودتر میتوانند این اصولی که اینجا وضع شده است و این قواعدی که اینجا چلند کرده شده است عمل کنند و احقاق حق کنند بعقیده بنده اینطور میشود چون آشنا هستند چون میدانند بهتر میتوانند قضات و رسیدگی کنند و احقاقی حق کنند و آن ماده که ایشان گفتند دلیل بر گمراهی قضات نخواهد شد و هیچ حقی تضییع نخواهد شد با اینحال پیشنهادشان را بکنند در کمیسیون مورد دقت واقع خواهد شد.

[۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

بعضی از نمایندگان - ختم جلسه

رئیس - پیشنهاد شده است جلسه ختم بشود.

دکتر سنگ - بنده چند کلمه عرض دارم.

رئیس - عده از آقایان هم اجازه خواسته بودند که نوبت بآنها برسد و بایستی صحبتهای خودشان را بکنند و چون مسئله تعجیل دارد اگر تصویب بفرمائید جلسه رخصت سه شنبه پس فردا سه ساعت ظهر و دستور هم همین لایحه است (صحیح است) انشاء الله آقایان سر موقع تشریف میآورند.

(مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

احساسات زیادی بخرج میدهند که منجر بکسالت مزاجشان میشود يك مطلب ضمن فرمایشات آقایان گفته میشود که شاید منجر بسوء تفاهم شود و بنده میخواهم که اساساً این فکر از بین برداشته شود و آن این است که تصور میکنند بنده در يك موضوعی که مطلب صحیحی باشد و پیشنهادی باشد که اسباب پیشرفت کار و گرفتن نتیجه باشد در مقابل آن مقاومت یا اجاحت میکنم اینطور نیست بنده این موادی که آمد در کمیسیون مورد مذاکره واقع شد و بعضی مذاکرات و پیشنهادات شد و بعضی از آن پیشنهادات موافقت شد و این اصلاحات هم مطابق آن پیشنهادات بعمل آمد و بنابراین بنده هیچ سخت گیری ندارم در مطالبی که روی حق و انصاف اظهار بشود بلکه برعکس حسن استقبال میکنم و چون مطلب مورد بحث مقدم بنده و آقایان نمایندگان این است که مطلب به بهترین وجهی حل شود جهت ندارد ما مقاومت کنیم و حرف حسابی را نشنویم منتهی مطلب در جای دیگر عیب پیدا میکند ما میخواهیم يك تسهیلی در کار بکنیم و اقدامی کنیم که خبطهای گذشته را اصلاح کنیم اگر ما میخواهیم يك مالکیتی را باین نحو که آقایانوار تذکر داده اند برخلاف قانون اساسی و قانون مدنی از بین ببریم این صحیح بود که این تذکرات را بما میدادند ولی بالعکس ماده مقام اصلاح وضعیت گذشته هستیم و نمیخواهیم حقی را از بین ببریم تا بما تذکر داده شود مبدا خلاف قانون شود ما بموجب قانون میخواهیم احقاق حقوقی کنیم که مردم در این املاک داشته اند و باید بموجب قانون بدست آنها داده شود و قانون هم در دست آقایان است و با آقایان مذاکره شده و میشود و مذاکرات و مباحثات بسیار در کمیسیون شد و باین ترتیب تهیه شد و به مجلس آمد و اینجا هم بطوریکه مشغول هستیم بایستی در کلیات مذاکره بشود و اینها هم در نظر گرفته میشود و اصلاحاتی که لازم باشد بعمل میآید باید حالا وارد مواد شویم و مطالبی که باید اظهار شود شده و در مواد پیشنهادانی که لازم باشد آقایان میدهند و در کمیسیون مورد شور واقع میشود و تمنی میکنم از آقایان فعلاً وارد مواد بشویم و تصور نمیکنم ذکر مطالب و تکرار مطالب کلی موضوع را اصلاح کند باید وارد مواد شد و در مورد پیشنهاد داد